



POLITSEILEHT

№ 8

28. jaanuaril 1922. a.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — iga laupäev.

Tellimise hind: aasta peale Mk. 800.—
 poole aasta peale 400.—
 weerand aasta peale 200.—
 Üksik number maksab Mk. 18.—

Toimetus ja kontor: Tallinn, Lai t. 38 (ajutiselt).
 Awatud kell 9—3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek. Mk. 2400.—	1/8 lehek. Mk. 300.—
1/2 " " 1200.—	1/16 " " 175.—
1/4 " " 600.—	1/32 " " 100.—

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Kuidas ametile wastawust proowida.

Harilikult seab iga tegewusala inimese wastu, kes teda endale walinud, terve rea erindumisi tema wõimise ja oskuse juhtes üles. Põllumees peab tundma oma põllupinda ja selle nõudeid, peab ostama dieti hinnata walitsewa ilmastiku mõju wilja idanemise ja kaswu peale, kaupmees tundku turu nõudeid, olgu osaw rehkendaja jne. Mida enam kellegi isiklikud wõimised ja oskus wastawad walitud tegewusala nõuetele, seda paremate tagajärgede peale wõib ta loota. Seepärast tuleb töõjõudude walimisel selle ehk teise teenistusala tarbeks eelpooltähendud wahetorda, tegewusala nõuete ja isiku wastawuse wahel, alati tarwiliselt filmas pidada.

Tähendub tarwidus awalduw eriti terawalt just poliitiseenistuse alal. Poliitsei tegewus waldaib laial ulatusel peaaegu kõiki ühiskondlisi eluawaldusi, olles ühel ja samal ajal korraldaja ja järekwalwaja, kaitseja ja pealetungija. Arusaadaw, et tema ainult siis oma laialdase ülesandega rahuloldawalt hakkama saab, kui tema ükssikutel ametnikkudel peale maksimate seaduste ja teenistusreeglite tundmise ei puudu elukutsele wastawad waimanded, mis talle wõimaldaksid tihti küllalt keerulistest ülesannetest dieti aru saada ja neid ostarbefohaselt lahendada. Need oleks peaaesjalikult: teraw tähelpanemise ja meelespidamise wõime, kerge arusaamine, kiire ja õige otsustamine ning meeletindlus.

Seaduste ja teenistusreeglite tundmist wõib iga terve mõistusega poliitseinik wastawate wahendite abil omandada, kuid wiimati nimetud omandusist on juurem hull seefugused, mida üksnes pika ja järjekindla harjutamise teel saab endale külge kaswatada; mõned aga jääwad hoopis kättesaamatuks, kui nad kord juba puudunud.

Kuna nüüd ametisse astuja poliitseinik juba esimesest sammudest alates oma teenistusega täiel ulatusel kokku puutub, siis ei leiduks pärastpoole enam aega puuduwaid wainuomandusi wastawa kaswatuse abil omandada ja täiendada; need peaksid juba enne olema ning teenistuse astudes kaasa toodud.

See nõue paneb poliitsei juhtiwate jõudude peale keerulise ülesande uute ametnikkude teenistusse wõtmisel kui ka sündsate kandidaatide waljawalikul ametifõrgenduste puhul. Keda walida wabanenud kohale paljude kohajõowijate hulgas? Kelle kätte usaldada wastutusrikkamat kohta? Wõetakse, muidugi, oma „inimeste tundmine“ appi, päritakse soowitust ja kogutakse teateid endise teenistuse üle. Kuid kui saqeli ei peta meid meie „inimeste tundmine“, kui saqedasti ei otsusta meie „inimeste tundmise“ firma all lihtsalt filmapilgu mõjul, olles enda aimamata jõegeeritud kohajõowija walimusest ja maneerist! Sama harwa wõime endid täie usaldusega toetada soowituste ja kogunud teadete peale. Kuigi just mitte

igatõrbi-inimest ei soovitata selleks, et temast lihtsalt lahti saada, siis võib ometi juhtuda, et soovitaja soovitatava võimisi hinnates effinud ehk nende peale mõnest teisest waatepunktist waadand. Kohaotsija enda seisukohi võib selle juures kõige ilmüütam olla, sest on wana tõde, et inimene iseenda puudusi kõigewähem tunneb.

Millega siin aidata? Selle küsimise peale püüab Berliini politsei ottsimisebüroo juhataja, Saksa politseis laialiselt tuntud Dr. H. Schneickert oma raamatus „Einführung in die Kriminaltechnik“ wastust anda, tuues ülewaate 1920. aastal Berliinis praktilise psükoloogia instituudis Dr. Moll'i ja Dr. Piorkowski juhatusel 28 noore politseiametniku juures selles suhtes toimepandud katsetest. Katseted põhjenuwad n. n. psükotehnika alusel arendud inimese intelligenti proovimise meetodi peal. Teatavale elukutsele wastawuse psükotehnika proovimise eesmärgiks on kindlaks määrata minimaalwõimeid, mis selle elukutse korralitaks täitmiseks tingimata waja. Näit.: wedurijuht peab muuseas ka hea wärwidetundja olema, et ametis ettetulewatest wärwisignaalidest aru saada, sijemiste haiguste arst ei saa olla puuduliku kuulmisega, autojuhil peab olema hea nägemine, tugewad närwid ja kiire otsustamiswõime. Mõnda võib iga elukutse jaoks, muidugi palju üksikasjalisemalt, wastawad minimaalwõimeid kindlaks määrata, mille kohaselt siis teenistusse astujate wastawust proovitakse. Muuseas tarmitakse juba seda meetodi heade tagajärgedega õpilaste wastuwõtmisel n. n. andekamate õpilaste klassidesse.

Politseiametnike juures ettewõetud katsetel prooviti järgmisi omadusi:

1. Tähelepanemise ja meelespidamise võime.

a) Sündmuse üksikasjade meelespidamine. Katsealustele loeti pikkamisi ette kolm ülesandmise protokoll'i. Iga protokoll'i lugemist korraliti kaks korda, mille peale tema siju kuuldule järele tuli üles kirjutada.

b) Tundemärkide meelespidamine. Iga katsealune lasti kuue isiku isikufirjeldus, mis sijaldas juu, nina ja kõrwa tähtsamad tundemärgid, pähe õppida ja siis mälestuse järele üles kirjutada.

d) Näo meelespidamine. Katsealusele näidati üksikult terve rida päwapilta, mille järjekorra-numbri ta üles märkis. Teatava waheaja järele näidati samu pilt, kuid seekord teistsuguste numbritega märgitud. Tuttawa päwapildi uue numbri kirjutas katsealune tema endise numbri kõrwale.

2. Otsustamiswõime.

a) Isikute sarnasuse ja lahkimine- wuse otsustamine. Katsealusele anti kätte 38 päwapilti, millest 9 üks kord, 2 kaks korda, 2 kolm korda, 2 kuus korda ja 1 isegi seitse korda kordusid. Pildid olid suurelt jaolt katsealustele tundmata näilsejate üleswõtted mitmesugustes kostüümides ja wanaduses. Katsealused pidid ühe ja sama isiku pildid teistest eraldama.

b) Käekirjade sarnasuse ja lahkimine- wuse otsustamine. Katsealusele anti otsustamiseks kümme mitmesuguste isikute käekirjaproowi, millest 2 ühe ja sama isiku omad, teised enam wähem üksteisele sarnased.

d) Olukorra hindamine. Katsealustele anti kaks näitust jurutehka leidmisest, ühes mõniugate kõrwaliste asjaolekute juureliisamisega. Mõlemil juhtumisel tuli wastata küsimiste peale. „Mis sugused põhjused võiwad olla surmal üldse ja mis sugused on käesolewal juhtumisel kõige tõenäolisemad?“

3. Kombineerimiswõime.

a) Kombineerimine antud mõistete wahel nende enamwõimalikuma sobi- wuse järele. Antud kolme mõiste wahel: „Juurehiliw mõrtsukas — pregel — pääsemine,“ pidid katsealused kõik wõimalikud sobiwused esile tooma.

b) Puuduwate silpide täiendamine Katsealustele anti kätte umbes kahelkümne reaaline tekst, milles kokku 120 silpi puudusid. Puuduwad silbid tulid juure kirjutada.

d) Üksikute lausete ühendamine nende loogilise mõtte järele. 14 pabeririba peale kirjutati igale üks lause, mis üheks terwikuks tulid ühendada.

Lõpuks prooviti weel mitmesuguste walguse- ja hääle-effektide abil katsealuste närwide tugewust.

Katsete ajal märgiti iga katsealuse kohta üksikult üles, mis suguse ajatuluga ja tagajärgedega keegi katse läbi teinud. Saadud andmed olid oma mitmekesisuse poolest kõigiti huwitawad ja on katsealuste hiljemast teenistuskäiku lähele pannes hiilgawalt tõestunud.

Dr. Schneickert, kes samu katseid hiljemalt ka teiste ametnikkude juures kordanud, on saadud tagajärgedega rahul ja soovitab foorjalt uue katsumiswiisi laialisemat tarwituselewõtmist.

Ehk leidub ka meil järeltegijaid? A. Liit.



Disttsiplinaarwõim.

II.

Disttsiplinaarkaristuse wõimu kandjaks ehk subjektiks on riigiwõim, tulgu see kohtu ehk ülemuse kaudu; mõlemad viimased tarwitavad wõimu riigi nimel ja huvides. Kuid kohtu ja administratsiooni seisukoht on kummagil isesugune. Kuna karistuse funktsioonide tarvitamine kohtul mitte üksi õiguseks, waid ka kohuseks on, jääb disttsiplinaarwõim administratsioonil ametnikkude kohta ainult õiguseks, mida tarwitakse üksi teenistuse korra alalhoidmise mõttes. Sellepärast ei tuleks disttsiplinaarkaristusi ka kunagi avalikuse ette tuua, sest teenistuse silemise korra kaitsemine ei puutu harilikult väljaspoole.

Mis ütleb lõpuks Eesti seadusandlus disttsiplinaarwõimu ja selle tarvitamise kohta politsei ametkondas? Siin on huvitaw näha, kuidas walitsemise wiis tasakesi aga ometi ewolutsioneerib. Asutawa kogu poolt vastu wõetud ja „Riigi Teatajas“ nr. 4/5 — 1920 a. avaldud politsei korralduses kõneleb § 10, kuidas politseiametnikka ametisse määratakse ja ametist tagandakse. Tagandamise põhjuseks loetakse, kui ametnik kuriteo korda saanud ehk tema peale pandud ülesandeid täita ei suuda. Juhtumistel, mis riigikohtu arutamisele jõudnud, on wiimane sellele seisukohale ajunud, et see ülemuse otsustada olgu, kas ametnik oma kohuseid suudab täita wõi mitte. Sama seaduse § 37 kõneleb, et ülematel politseiametnikkudel on õigus oma alla kuuluwatele alamatele ametnikkudele ja teenijatele teenistuse asjus märkusi ja noomitusi teha oma nägemise järele. Mõlemad §§ on kaunis umbkaudu redigeeritud ning ei ütle veel kaugekki kõik ära, mis disttsiplinaarwõimu walda kuulub, arestist ega rahatrahwidest ei ole juttugi.

Soopis täielikum ja selgem on disttsiplinaarwõim äramärgitud eriseadusena, mis wabariigi walitsuse poolt välja antud ja „Riigi Teatajas“

nr. 139/140 — 1920 a. ilmunud. Siin on juba üles loetud karistuse määrase suuruse ning tähendud, kellel õigus neid määrusi tarwitada. Huvitaw on selle seaduse lõpuosa ja nimelt § 6, kus räägitakse, et politseiametnikud ja teenijad on õigustatud neile määratud disttsiplinaarkaristuse wähenemist wõi muutmist paluda ainult karistust määrava otskohese ülemuse ees, kelle otsus lõpulik on. Sellekohane palwe tuleb oma otskohesele ülemusele ära anda. Sellega aga ei ole mitte ütelda ega kätte saada tahetud, et harilik politseiteenija oma kodanikuõigust administratiivkohtukorras ei wõi tarwitada ning et tal kõik kaebusteetud finni on pandud. Miimed otsused, mis riigikohtus sellel alal tehtud, näitawad, et kohtus oma õigusest, — administratiiv-asju lõpulikult otsustada, ei tagane ega lahti ei ütle. Muidugi on need juhtumised wäga haruldased ega muuda palju disttsiplinaarkaristuse wõimu ega disttsiplinaarwastutust. Ükski ametkond ei teguse ilma silemise korrata ning kõige wähem suudab seda politseiametkond, mille wõim kaunis suur, tegewuswäli lai ja wastutus tõsine.

„Riigi Teatajas“ nr. 10 — 1919 a. välja kuulutatud administratiivkohtukord on üks neist kõige suurematest saamustest, mis üksi suurte ajamuudatuste tõttu meie rahwale ofaks saanud. Kõigi asjade wiimaseks otsustajaks seatakse erapooletu kohtuwõim. Muidugi ei ole seadusandlus, nendest õigustest politsei ametkonda ilma jätta tahtnud. Kuid teisest küljest ei ole sellega ka mitte tahetud kohtu wahemehets teha tühiste tülide ja tähtsufeta küsuasjade otsustamisel. Administratiivkohtukord leidku tarwitamist üksi seal, kus selleks tõsine ja oluline põhjus olemas, seda enam, et meie kõrgem ülemus disttsiplinaarwõimu tagasihoidlikult on tarwitanud.

M. M-on.

Kriminaal oja.

Psühiatria ja kuritegemus.

V.

Wäikene laps, kes eimest korda waletab, teab juba, et ta mitte tõtt ei räägi; teab juba, kuidas waletada. Aga temal ei ole veel aimdust, et tema waletades ülekohut teeb, et wale keelatud on. Ainult pikkamööda, keskmiiselt 10—12 eluaastaga, jõuab tema peale mitmesuguste õpetuste ja karistuse otsusele, et mitte waletama ei pea. Tema mõistab wahet teha wale ja tõe wahel, temal on juba wahettegemise-wõime. Aga

ta ei tea weelgi, mis on wale iseenesest. Kuid koolipingil ja awalikus elus, kus tema õpib oma otsuseid tegema inimeste suhetest, õpib ka walet tundma ja jõuab otsusele, et wale moraaliliselt tagasilükataw mõiste on. Sarnast edenemisejärge annawad keskmiiselt 16 — 17 eluaastad. Psühiatria räägib sarnasest isikust, kui otsuswõimulisest.

Nõdrandistusline jääb oma waimlises edus terwest lapsest maha. Tema otsustamiswõime on

nõrk. Tema arutamismõime võib niikaugelt arenenud olla, kui meie seda umbes 16-aastase lapse juures leiame. Ka tema mälestus töötab rahuldavalt. Niisugune nõrdamõistusline võib pealiskaudsete katsete järele waimliselt terve inimese mulje jätta; temast räägib psühiatria, kui nõrdamõistuslistest kerges kraadis. Kui tema oma arutamismõimega 10 — 14-aastase normaal lapse sarnane on, siis waatab psühiatria tema peale, kui nõrdamõistuslise peale teismises kraadis. On aga tema waimline arenemine veel rohkem taha jäänud, siis on meil nõrdamõistuslisega kõrgemas kraadis tegemist.

Waimliselt terve kuritegija tunneb altruismi *) kui mitte sõna järele, siis ometi selle sõna mõiste järele. Kuid ta ei talita tema järele. Altruism võib temal isegi kuritegijuse põhjuseks olla. Nii näituseks, kui tema tõsise häda tõttu warastab ehk wõõra wara omandab, et oma ligimest aidata. Nõrdamõistuslisele on altruistilised tundmused teadmata; kõrgemad eetilised tundmused, kui häbi- ja autundmus on temal ainult pealiskaudselt tuntud. Tema on egoist, kui laps; tunneb ainult, mis keelatud ehk lubatud, kasulik ehk kahjulik, meeldiw ehk wastiw on.

Küsimise peale, miks walewanne ülekohus on, wastas 20-aastane, neli aastat koolis käinud kaebealune: „Sellepärast, et ma walewande eest karistub saan.“ Tema ei juunud sellest aru saada, et walewanne ülekohus on sellepärast, et tema tõttu ilmsüüta ligimene kannatada võib. Psühiatria leiab, et siin otsusmõime nõrkusega tegemist on ja et kaebealune waimliselt mitte terve ei olnud.

Harilikult ei tee meie wahet nõrdamõistuslise ja moraaliliselt nõrga isiku wahel. Tihti peale kuulene „pahast inimejst“ räägitawat. Minult psühiatrias wilunud isik võib siin wahet teha. Kui inimese otsusmõime mitte ei jätku selleks, et

*) Altruism tähendab ligimese armastust, armastust inimsoo wastu. Altruismi wastand on egoism — enese-armastus.

moraali mõistetest aru saada, siis on tema nõrdamõistusline. Selle isiku kohta ei saaks siiselda „ta ei taha“, waid „ta ei saa.“ Waimliselt terve inimene aga saab wäga hästi moraalilise nõuetest aru, kuid ta ei taha neid täita.

Juba Sokrates õpetas omal ajal, et kui lapsele head kaswatust anda ja tema sealjuures moraaliliste tnnnete wastu arusaamatuks jääb, siis ei ole see laps waimliselt mitte normaalne.

Nõrgalt edenenud isiku otsusmõime järeldusets on see, et tema ei koolis ega ka elus edasipüüdma ei saa. Teda „dresseeritakse“ koolis, lükatatakse edasi elus. Tema omab ainult wõõraid waateid, wõõraid otsuseid. Sellest oleneb tema kerge nõusolemine; tema langeb kergesti wõõra mõju alla, olgu see mõju awalbud kas kirjas, awalikus kõnes, teatritükis. Tema kaldub fantasistiksuse (eba-ettekujutusse), ebamõistetete kuulsuse ja au üle. Nõrdamõistusline linna-tüdruk näeb häis riides ja toredest elawas awalikus naisterahwas meelitawat eeskujut, kuna waimliselt terve maaneiu niisuguses naisterahwas ainult hukkalaanud inimest näeb.

Nõrdamõistuslised fantastid on wiimastel ajal kaunis harilikuks kuritegijuse tüübiks saanud. Uulitafirjandus, halwemat sorti kriminaalrohgehakkomast.

Otsusmõimetuse tõttu leiab nõrdamõistusline kergesti ennast oma egoismis haawatud olewat ning satub kergesti piirita affekti, juhitud kättemaksimise himust. Soldatina astub ta tegelikult oma ülemuse wastu wälja. Tung alkoholi järele on niisuguste nõrdamõistusliste juures kaunis harilik nähtus. Elust on tema enamiste tüdinunud. Tema ei pea suurt lugu ei oma ega wõõrast elust. Tühised põhjused, nii kui pidu peale mittekujumine, kartus karistuse eest, on temal küllalt mõjuwad, et elu enesetapmise läbi lõpetada. Ilmasti aga ei ole nõrdamõistuslise juures enesetapmise põhjuseks haawatud autundmus, sest et tema wiimast ei tunne.

—g.

Kirjadesst toimetusele.

Politseinõukude korteriküsitlus maal.

Linnades kuulene tihti peale korterite puudusest, kuid maal kuuluse wäga wahel sarnaseid kaebusi. Aga ta maal tuleb korteriküsitluse all kannatada.

See aranis kannatavad korteripuuduse all maakondades politsei raiooniülema, kes tihti peale talu elumajades pererahwaga ühes toas elama peawad. Teadagi, et niisugusel juhtumisel politseinit peab igawiisi püüdma pererahwaga rahus elada. Nii mõnegi seadusest üleas-

tumise on ta sunnitud selle tõttu kahesilma wahel jätma, sest wastasel korral ootab teda korterist wäljaajamine.

Mõnes kohas on ka wallawalitsused raiooniülematele wastu tulnud ja wallamajadesse neile korterid annud. Kuid ka wallanõukogudes on palju politseiwastaliti elementa olemas. Juhtumistel, kus politseinik küllalt järelandlik ei ole, ehk keelab mõnda joobnud wallanõukogu liiget lärmitsemasi, ahwardatse koge korterist wäljaajamisega, olgugi et korteris peale ühe toa ühtegi ruumi pole.

Kitfugused olud mõjuvad rõhuvalt politseiniku autoriteedi peale. Etame ju meie ajajärgus, kus politseinik on rahva päralt ja sealjuures kohustud omavalitsusasutuste käsitusid täipestalt täitma. Selle tõttu peatsid omavalitsusasutused politseile wastutulelitud olema korteri-lahendamise suhtes. Iga wallawalitsus peaks mõimaldama oma wallas politsei ratoonilemale korteri, mis wähegi elamisets kõlbulit.

Oleks wäga soovitam, kui ülevalt poolt selle asjaolu peale tähelpanu pööratud saats, et politseinikud ei pruugits mitte käia mööda kälaperesid korterit otsimas, ja sealjuures ka kõigetahlasemale äriajajale weel tänulit olema, et ta ulualust andis. Mis.

• Kulit „Eesti Politseileht“!

Palun, kui mõimalit, minu kirja lehte panna. Loodan politseilehes awalbud üleskutsse peale, kus palutakse teateid saata, mida lehetoimetuse lubab kõnesse pöimida. Loen ise ka politseilehte, ehk küll politseinik ei ole.

Olen Wene riigi alam, sündimise poolest eestlane, abielus, 6 last, 8—16 aastani. Eestisse asusin 1919 a. kui sõjapõgeneja. Löödan riigi metsatööstuses. Andsin detsembrikuus L. a. palwe elamisloa uendamiseks sisse. Näüd mõned päewad tagasi sain kohalise ratoonilemale käest sõna, et iga wäljamaalane, kes üle 12 a. wana, wõtku kaks päewapilti kaasa ja mingi jaostonnaülema juurde registreerima. Jaostonnaülema kantselei asub

minu elukohast 50 wersta eemal ja päewapilti ka ei olnud. Kuulasin järele, ehk on kusagil ligidal päewapiltnikku, kuid ei leidunud. Wõisin naife ja neli last, kes üle 12 a. wanad, kaaja ja pakase ilmaga asufin jala teele, sest olen ilma hobusetä ning selle palkamise puudus raha. Päewapiltnikul alewis, kus jaostond ajub, minu õnnetuseks puudusid plated ja ma pidin üleswõtmise jaoks naife ja lastega maakonnalinna sõitma. Mitmepäewase ootamise järele saime seal wiimaks pildid kätte, sõitfime tagasi jaostonda, registreerisime endid ja sama moodi jala, pakase ilmaga (kraadiklaas näitas 17° kraadi külma) hakkasime koju kõmpima. . .

Wirumaal, Wastnarwas.

Mupalkult Jwan Kääril.

Toimetuse märkus. See kiri on raske kaebtus politsei peale. Tema sisaldab kibedaid etteheiteid, mida meie siin tooma ei hakka. Kui meie siiski sellele kirjale ruumi andsime, siis tegime seda mõttes, et politseiametnikud tulewituse oma tegewusega niifugustele õigustatud kaebustele põhjust ei annaks. Politsei peab kui Eesti wabariigi kodanikule, nii ka wäljamaalasele igas suhtes wastutulelit olema ja waljust ainult seal pruukima, kus asjaolud seda tingimata määravad. Seda mõtet toonitafime ka oma juhtkirjas „Kõpuseksam politseile“ („E. P.“ nr. 5).

Kas meie sõnad on hüübajaks hääleks kõrbes jäänud?..

Kohtutoast.

Õjariistus rööwimised.

Õst wastu 17. jaanuari 1920. a. pandi Tartu maast Päidla wallas poepidaja Willem Otti poes sõjariistus rööwimine toime. Umbes kella 3 ajal koputati Otti poe usse peale. Kui üks awati, tungisid sisse kolm pääsõidega warustatud sõdurite rietes isikut. Kõnimise peale, mis nad tahawad, seletanud sissetungijad, et nad wäejuokfikuid otsiwad. Korraga pöörati pääsõitjad Otti poole ja ähwardusega maha lasta kõiki, nõuti raudlapi awamist. Kui Oit raudlapi awanud, wõtnud üks rööwlitest kõif seal sees olewa raha wälja ja nõudnud weel kuldraha wäljaandmist. Wähepeal tulnud wäljast neljas sõjariistus isik sisse, kellele käst antud hobust ette rafendada. Sellepeale wõetud Oit ja ta perekonnaliikmed wahi alla ja teifed hatanud poest kraami ree peale kandma. Kui nad walmis saanud, seotud toas-olijad sängide külge kinni ja uinutatud unerohu läbi magama. Rööwliid olid kaasa wõtnud raha 20.500 tsaarirubla, wähemad summad Eesti raha, poekraami ja muud asju, kokku umbes 41.770 marga wäärtuses.

Rööwliid jälgides, kes Tallinna olid sõitnud, sai kriminaalpolitseil teada, et Wäike-Areyna tänawale nr. 7, kus mõned ratsapolgu sõdurid elawad, toodud üks hobune, mis Oit juurest rööwitud hobuse tundemärkidega kokku käis.

Toimepandub läbiotsimisel leiti ratsatagawara diwis-

joni sõduri Johannes Koose korterist kõitfugu poekraami, hooiwist leiti saan, kuid hobune puudus. Kooft korteris wõeti wahi alla peale korteri peremehe Eduard Masfakas, Willem Waks, Artur Rebas ja erasiit Aleksander Doo mus. Ksjade ja saanti kohta seletas Koose, et need temale tutaw sõdur Korbinski hoiule toonud.

Weebruarikuu algul teatas kriminaalpolitseile Saue walla kodanik August Tamjalg, et 9. jaanuaril 1920. a. rööwitud temalt Suure-Pärnu maanteel, umbes 4 wersta Tallinnast, kolme tundmata sõjariistus isiku poolt saapad ja rahatastu raha ning dokumentidega ära. Kooft juures toimepandub läbiotsimisel leiti ka muuseas ühed saapad ja rahatastu, mis Tamjalg ettenäitamisel omaks tunnistas.

Ragu juurdlusel selgus, käinud Koose, Masfakas, Doo mus ja keegi Korbinski 13. jaanuari ümber Tartus, kust nad umbes 20-dal tagasi ilmunud. Kende tagastulekuga figinenud ka hoowi see saan, mis hiljem Oit omaks tunnistas. Ka näinud tunnistajad halli hobust, mis Koose omaks tunnistanud ja belnud selle maalt toonud olewat.

Koose, Masfakas ja Doo mus anti sõjaringkonnakohtu alla rööwimise päralt ja Willem Waks ning Artur Rebas rööwliite warjamise päralt.

Asi tuli arutusele sõjaringkonnakohtus. Doo mus, kes haige oli, ei ilmunud kohtu ette. Rahjusaaja

Ott tundis ettenäitamisel ühes rõõwli kindlasti Johannes Koose ära, kuna Masjakas't kaswu ja kehaliigutuste järele otsustades wäga ühe rõõwli sarnaseks pidas. Ka arwas August Tamjalg Koose's ära tundwat ühte rõõwli.

Kohtualuste keegi ennaft süüdi ei tunnistanud.

Kohus mõistis Johannes Udo. p. Koose surma mahalaastmise läbi ja Johannes Eduard Udo p. Masjakas'i kõigi õiguste kaotamisega eluksajaks sunnibõle. Artur Rebas ja Willem Waks mõisteti tõenduste puudusel õigeks.

Wõltsimine ja altkäemafsu wõtmine.

Peale selle, kui 1919. a. keskel Harjumaakonna rahwawälaste registreerimisbüroo ülem sõjawäeametnik Aleksander Brükke ametist tagandati, pandi büroos rewideerimine toime, sest Brükket kahtlustati kodanikkude seaduswastalises sõjawäeteenistusest wabastamises. Ilmsiks tuli terve rida kuritarwitusi, kus Brükke taju eest oli teenistusekohustusliisi kodanikka wabastanud.

Sõjaringkonnakohtus olid kolm asja nendest arutusel.

Detsembrikuul 1919. aastal tuli ilmsiks, et Harjumaakonna rahwawäekomisjonis 8. weebbruaril samal aastal wastuõdetud sõdur Tõnis Piibemanni kujagile wäeossa ei ole saadetud. Teda hakatud taga otsima kui wäejooõffikut. Juurdlemisel selgus, et Piibemann peale selle, kui ta wäeossa ei olnud ilmunud, tulnud sõjawäeametnik Brükke juure ja palunud temalt abi, et pikemaks ajaks koju jääda. Brükke olnud sellega nõus ja nõudnud tajuks 2000 marka. Kui Piibemann seletanud, et ta jõukas ei ole ja nii suurt summat maksta ei wõi, leppinud Brükke 1000 margaga. Siis kirjutanud Brükke Piibemanni Wene passi peale märkuse, et tal luba on kats luud kodus wiibida. Kui see aeg ämber olnud, ilmunud Piibemann uuesti Brükke juurde ja see piten-

danud koduswiibimise aega, andes temale siitw-tunnistuse, nagu teeniks selle ettenäitaja nimetud büroos käskjalana. Selle tunnistusega hoidnud Piibemann ennaft kõrwale 1919. a. lõpuni. Kinniwõtmisel leiti Piibemanni juures pass Brükke märkusega, et Piibemann on wabastatud perekondlistel põhjustel kuni 20. märtsini 1919.

Teises asjas süüdistati Brükket Johannes Piibemanni wabastamises. Peale selle, kui Piibemann rahwawäekomisjonis wastu oli wõetud, ilmunud ta Brükke juurde ja teinud sellele ettepaneku teda sõjawäeteenistusest wabastada. Brükke olnud nõus ja nõudnud tajuks 2000 marka. Piibemann maksnud kohe ära 1300 marka ja ülejäänud osa jäänud wõlgu. Siis saanud Brükke teda Suhtentali sõjawäehaigemaja arstide-komisjoni ette. Seal tunnistati Piibemann kõlblikuks 2. järku. Brükke annud siis temale tunnistuse, nagu oleks Piibemann päriselt rahwawäeteenistusest wabastatud, kuna makswate seaduste põhjal teise järgu mehed ka teenima pidid.

Kolmas asi, Jüri Kallebruni wabastamine sündinud siitw-tunnistuse andmise läbi, nagu teeniks see büroo juures käskjalana, kuna Kallebruni kogu sõjategevuse ajal kodus wiibis.

Kohtu ees Brükke ennaft süüdi ei tunnistanud, seletades, et tema igal juhtumisel seaduslikult talitanud ja altkäemafsu wõtmist eitas. Kohus mõistis Aleksander Johani p. Brükke Tõnis Piibemanni wabastamise pärast 2 aastaks wangiroodu; Johannes Piibemanni wabastamise pärast 2 kuuks wangi ja Kallebruni wabastamise pärast 2 ja pooleks aastaks wangiroodu. Peale nende karistuste on Brükke 22. nov. l. a. kahets ja pooleks aastaks wangiroodu mõistetud ja waremalt kats korda wähemad karistused saanud. Celuurimisel on temal weel sarnaseid asju.

Nädala ülewaade.

Maakondade eelarwed, wähejuhtumine Läti piiril, Eesti välisministri märgukiri Wene walitsusele.

Omawalitsuse laagris meelepaha suur: sijeminstri protesteerib maakondade eelarweid!

Mispärast?

Laseme arwed rääkida. Wõru maakonnawalitsuse 1922 a. eelarwe näeb ette sissetulekuid 15.362.524 mk. 50 p., wäljaminekuid aga 37.228.172 mk. 25 p. Nii on siis puudujääk terwelt 21.858.647 mk. 75 p. suur.

Järwa maakonnawalitsuse eelarwes, mis wormaliselt küll 38.714.323 marga suuruses tasakaalu wiibud, on tõeline puudujääk 14.680.512 mk.

Tartu maakonnandutogu poolt wastu wõetud 1922 a. eelarwe sifaldab sissetulekuid 23.500.792 mk., kuna aga kulud 36.130.500 mk. wälja teewad. Nii siis ulatab puudujääk 12.629.708 mk. peale.

Weel imelikum on lugu Põlserimaakonna eelarwega. Temas on tulufid 14.250.049 mk. ning nende katteks ainult 3.061.263 mk. tulufid, seega puudujääk terwelt 11.181.786 mk.! Puudujääk ligi ueli korda suurem, kui terve sissetulek!

Ka teiste maakondade eelarwed on puudujäägiga kokku seatud. Mõistagi, et sijeminstreerium, kui järewalweafutus omawalitsuste üle, kohustatud oli seaduse täitmist nõudma, mille järele maakondade eelarwetes wäljaminekud sissetulekuga tasakaalu peab wiidama. Kuid mitmelt poolt kuulub häält, mis sijeminstri teguwiihi hukka mõistawad. Tartu maakonna eelarwet arutades, leiab kohane ajaleht, et maakonnandutogu, kes otjustanud olla kõik eelarwesse üleswõetud summad alles jätta, täiesti õigele seis-

kohale asunud olla. Juhtkiri, mis pealkirjaga kannab „Täiesti õige seisukoht“, seletab, et „ei tohi ometi meie kultuurilisel edenemisel hinge kinni tõmmata“. Kuid kõik arvustajad jäävad täiesti vastamata küsimise, kust siis võtta puuduvaid summasid? Kuidas kataksid maakonnavalitsused kõik need väljaminekud, — omalt poolt küll väga kasulikud, — kui neil raha ei ole? Kust raha võtta? Riigi abi peale loota? Riigil omal jäävad iga aasta miimed, tihsti tungivamad kui maakondade, tarvitused rahuldamata, sest et puudub selleks raha. Laenata? Aga millega maksta võlgu, mis praegustel asjaoludel üle maakondade maksjõu käivad? Uued maksud? Nemad on teadnud määrata ehk tarviski, kuid ei tohi unustada, et meie siin väga ettevaatlikult talitama peame. Juba nüüdki lasub kodanikkude peal kaunis raske maksukoorem.

Kui maakondade kultuurilist edenemist rääkida, siis ei tasta teda kuidagi mõista mitte sisetministri protestid, vaid lihtsalt rahapuudus. Ka jõukate maade majandus pakub meile harilikku pilti, kus mitmedki tarvilised kultuurilised ettevõtted rahapuudusel teostamata jäävad ning paremaid aegu ootama on sunnitud.

*

Meie lähem naaber Lõuna poolt on kahjuks omale väljaastumise lubanud, mis meie sõbraliku vahetorra peale Läti kaunis musta varju heidab. 19. jaanuaril võisid Läti piirivalvurid meie piiripunkti Suldino kõrtsis oma alla. Juurdekutsutud sõjaväeabi võttis 7 Läti piirivalvurit wangi ning interneeris neid.

„Lõuna Eesti“ teab rääkida, et Läti sõjaväelased olla Võru kivitooli Eesti piirides mitmed isikud kinni pidanud, neid kontroleerinud ning

ühel juhtumisel purjus olekus isegi püssilaskmisega ähwardanud.

Meie ei tohi külma verd kaotada. Järeleuurimine teeb muidugi selgeks, kas meil siin lihtsalt meelemõistusteta joounud Läti sõdurite-falgaga tegemist on, või peitub selle kurva wahetuhtumise taga midagi tõsisemat.

Olgu asi kuidas on, kuid Läti rahvas peaks teadma, et sarnase teguviisiga vastastikkust lugupidamist ei tõsteta ning sõprussidemeid ei kindlustata.

*

Jällegi üks märgukiri Wene väliskommissarile. Uus laul wana wiisi peal: nõukogude valitsus ei taha lepingute läbi oma peale võetud kohuseid täita.

Meie ei hakka Eesti välisministri märgukirja siju kordama. Igal on teada, kuidas Wene võimud meie optantidega ümber käivad ja mil teel neilt nende warandus riisutakse. Kuid üks asjaolu on väga iseloomuline enamlaste takifa toonitamiseks. Tartu rahulepingus ettenähtud segakommissjon, kelle tegevust optantide waranduste väljaandmise küsimuste lahendamiseks Moskwa valitsus ise tungivalt tarvilikuks tunnistas, ei ole seni mitte üht istungit saanud ärapidada, sest et Wene valitsus oma liikmeid nimetanud ei ole, selle peale vaatamata, et Eesti delegatsioon juba oktoobrikuu 1. a. Moskvas viibib. See asjaolu väagib juba ise enese eest ning iseralisi seletusi ei nõua.

„Wene karul“ on wiisakus tundmata asi, iseäranis siis, kui see tema huvidega kokkukõlas ei taha olla. Kuid ettevaatlik tarkus teeb ka karu taltsaks. . . R.

Sündmused.

Aktide hävitamine.

Vääne maakonna, Vihula wallanema abi Jaan Paas andis politseile teada, et wallasekretäär Jaan Uuritam on ära hävitanud ühe osa wallawalitsuse aktidest ja dokumentidest. Asja uuris walla rewisjontommisjon.

Enehetapmised.

15. jaanuaril lastis enese maha Rakvere linnas, Peetri tän. nr. 3 elutsew Tallinna kodanik Bruno Karl p. Anderson, 21 a. wana.

Murdwaraste salga tabamine.

Dõsel wastu 14. detf. 1. a. warastati Tallinnas, Kaupmehe tän. nr. 15-b, kt. 4, riigikogu liikme Julius Seljamaa korterist mitmesuguseid riideid ja muud kraami 209.000 marga wäärtuses.

1. jaan. 1. a. warastati Toom-puiesteel nr. 5, kt. 1,

Tallinnas leiti 18. jaanuaril Wittenhofi tän. nr. 14. elutsew Jüri Liivental oma woodis furnult.

19. jaanuaril leiti Tallinnas, Wäike-Juhkentali tän. nr. 6. elutsew Jaan Tomberg ülespoobult.

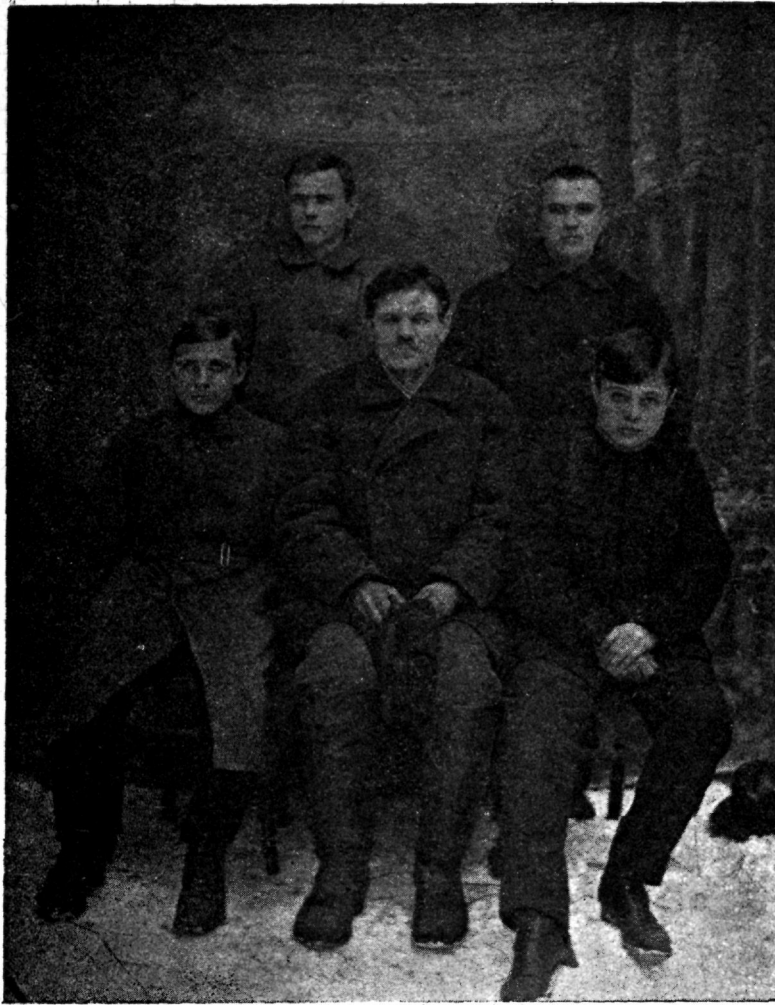
Juurdlused on käimas.

Lapsletapmine.

16. jaanuaril leidis Jõhwi alewis elutsew tööline Jänes Jõhwi furnuaja tabeli seina ääres lüme seest sündinud lapse furnuteha. Juurdlus on käimas.

Aleksander Kotschenewi korterist kasutas ja müis 104.000 marga wäärtuses.

Dõsel wastu 10. sept. warastati Tina tän. nr. 16, kt. 4, Mõhkel Nahkuri ja Aleksander Martinsoni korterist mitmesuguseid asju 91.000 marga wäärtuses.



Jätkuvad (pahemalt poolt alates): Eduard Reis, Jaan Sõõt ja Woldeemar Riimann; seisavad: Heinrich Johanson ja Roman Rint.

Peale selle sai lühike aja jooksul Tallinnas veel mitmed vähemad wargused toime pandud. Kõik wargused olid ühetaolised: ukseid olid walewõtmete läbi awatud, kuna seespoololewad ukseteid eriti tangidega läbi olid lõigatud.

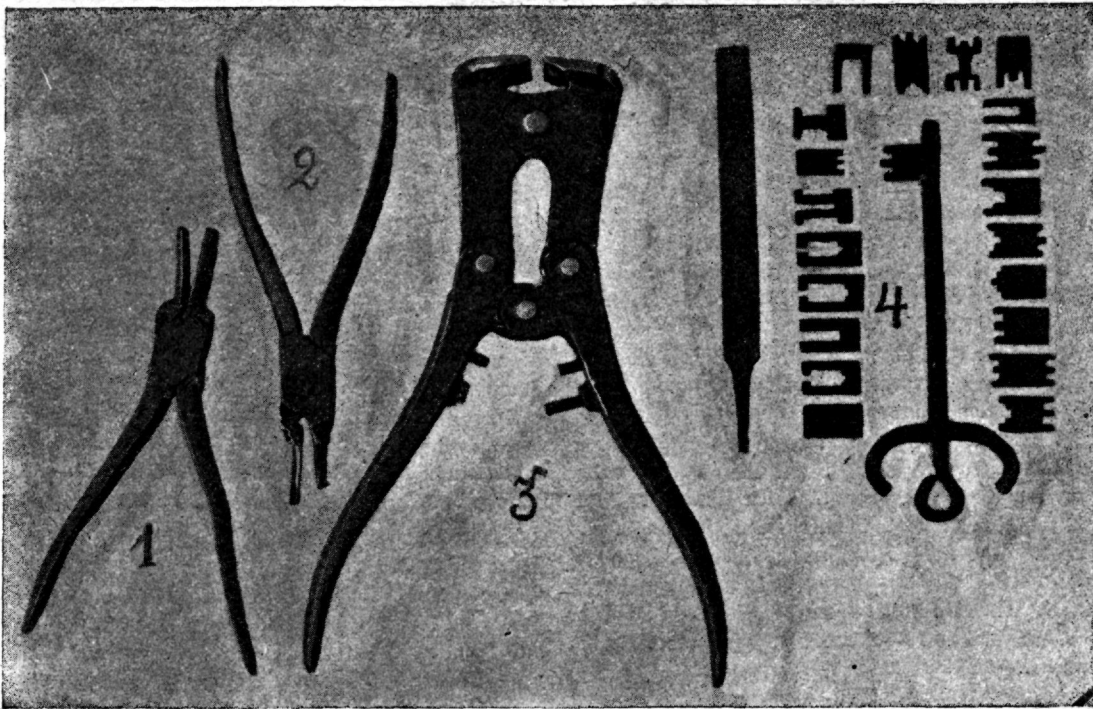
Erialsjed jälgimised tagajärgi ei annud. Pidi arwama, et wargasalt on hästi organiseeritud, sest kõigepiilkuma walwe peale vaatamata ei läinud korda warastud asjadest midagi kätte saada. Wiimaks läks Tallinna kriminaalpolitseil korda selgeks teha, et wargasalgas on tegewad ärakaranud wangid Rawila walla, Harju maak., kod. Woldeemar Juhani p. Riimann, 18 a. wana, Püksi walla, Wiru maak. kod. Eduard Aleksandri p. Reis, 18 a. wana ja Kõelehtme walla, Harju maak. kod. Roman Jaani p. Rint, 22 a. wana. Nimetud isikud said kriminaalpolitsei ametnikkude poolt 10. jaan. j. a. tabatud. Väbiotfimisil Rint'i korteris Tina tän. 7,

kt. 14 leiti osa Martinson'ilt ja Nahtur'ilt warastatud kraami ja tabati üks tundmata isik, kes ennast esialgul Karl Feldt'iks nimetas. Sai kindlaks tehtud, et tema mitte Feldt ei ole, waid ärakaranud wangi ja sõjawäejuoksik, Pärnu linna kod. Heinrich Gustavi p. Johanson, 21 a. wana, kes 1921. a. Narwa peawahist tats korda ära põgeneund, aknatrelle läbi murdes. Selgus, et Johanson oli wargasalga organisaator ja juht. Warastud kraam toimetati Koofi tän. nr. 3, tuntud elukutjelise wanga ja warguse wastuwõtja Rae walla, Harju maak., kod. Jaan Jaani p. Sõõt'i kätte, kelle „äri“ nii ulukas oli, et ta omale paari aasta eest majaostris. Väbiotfimisil Sõõt'i korteris leiti osa Martinson'ilt ja Nahtur'ilt ja weel mitmelt teiselt isikult warastud kraami. Ka riigikoguliikme J. Seljamaa juurest warastud asjad oli Sõõt Riimann'i ja teiste käest 22.000 marga eest ostnud ja edasi müünud tuntud warguse wastuwõtjatele Rudolf Pahlborg'ile ja Annu Storoходowale, kelle juurest juurem osa asju kätte saadi, mille hulgas ka Korschnew'ilt warastud kasukas ja müts olid. Selgus ka, et Riimann sõsel wastu 8. nov. l. a. oli Postkätän. nr. 51-b Krootsi riigi alama Karl Jonson'i juures murdwarguse toime pannud ja asjad Nõmmel elufewale Aleksander Brunil'le 3500 marga eest ära müünud, kuna kahjukannataja warastud asjad 145.000 marga peale hindas. Bruul'i juurest saadi muist warastud asju kätte.

Wargasalt oli warastud kaunis heade sissemurdmisriistadega — mitmesuguste tangide, muutide ja wiikidega, mida meie pilt kujutab.

Nr. 1 — tangid, millega luku sees olewa wõtme ots ümbert kinni haaratakse ja luff lahti keeratakse. Nr. 2 — samajugune wõti, pooleks-murdunud molaga. Nr. 3 — tangid uksetei katkiloitkamiseks. Nr. 4 — muut ühes kifaelttega. Muugi seeft käib läbi kruwi, millega teel saab lahti ja kinni kruwitud.

Kõik meie pildil toodud jalga liikmed on wahi alla wõetud ja juurdlus kohtuwõimude korraldusse antud.



Ametlik osa. Päevakäskudest.

Politsei-peavalitsuse ülesma:

16. jaanuaril j. a. nr. 5.

§ 1. Tallinna linna politsei 5. jaoskonna raiooniülemale Wastile määrati autasu 1500 marka ausa ja korraldiku teenistuse eest.

§ 3. Minule on teatavaks saanud, et kordnikud linna tänavate nimetusi ei tea ja pahatisti isegi isikuid walesti juhatawad.

Zuhin politseiülemate tähelepanu politseikordniku käsi-raamatu „Politseikordniku teenistus ja kohused“ peale ja eraldi tuleb siin käsi-raamatu III osa punkt 5. silmas pidada, ning täita. Ühtlasi kohustan kordnikkudelt neid teadmisi kindlasti nõuda ja kontrolleerida, kas wiimased ses suhtes oma ülesandeid täita jõuawad. Politseimeetud linnas peawad ostama õigeid juhatusi anda.

18. jaanuaril j. a. nr. 6.

§ 3. Petseri maakonna politsei piirpolitsei Jõhoka punkti ülesma kohustetäitja F. Wälile määrati autasu 1500 marka ausa ja korraldiku teenistuse eest.

§ 4. Zuhin politseiülemate tähelepanu minu ringkirja nr. 250/5510—1921 a. peale ja ühtlasi tarwitan juhust seletada, et Nõukogude Wene esituse poolt Wene riigi kodanikkudele wäljaantud ajutiste tunnistuste (Wremennoe udostowerenie) peale tuleb kui rahwuspassi asetäitjate tunnistuste peale waadata. Kui sarnane isikul olemas, siis temalt mingisugust teist rahwuspassi eht dokumenti nõuda tarwis ei ole.

§ 5. VIII politsei raiooniülemate kursus lõpet 4. weebruari j. a. ja IX kursuse algus on 6. weebruari peale kindlaks määratud. Panen politseiülematele ette IX politsei raiooniülemate kursusele raiooniülemaid järgmisel arwul saata:

Tallinna linna politsei — seitse, raudteede politsei — üks, Harjumaakonna politsei — wiis, Tartumaakonna politsei — wiis, Wirumaakonna politsei — kuus, Järwamaakonna politsei — kolm, Petserimaakonna politsei — kaks, Wõrumaaakonna politsei — wiis, Tartu linna politsei — kaks, Narwa linna politsei — kaks, Wijsandi-maakonna politsei — neli, Walgamaakonna politsei — kaks, Pärnumaakonna politsei — neli, Läänemaakonna politsei — neli ja Saaremaaakonna politsei — kaks, kokku 54 raiooniülemat.

Kursusele ilmumise tingimised endised ja kursandid peawad kõik 6. weebruari kell 12 Tallinnas priisimaja saalis koos olema.

Politseiülematel täielikud nimekirjad kursustele ilmuwate raiooniülemate kohta 31. jaanuariks j. a. kursuste juhatajale — politsei-inspektorile saata.

Nimetused.

Nimetatud politsei-peawalitsuse I järgu kantselei-ameetnikuks demobiliseeritud sõjawäeametnik Wilhelm Saani p. Reimann, arwates 11. jaanuarist j. a.

Passi-osalonda ajutiseks töösõuts Friederike Rebane, arwates 9. jaanuarist j. a.

Westenurf.

Õpitud kriminaalagendile.

P. G. Woodhouse jutustus.

III.

Snider tundis nagu suurt rõõmu seda kirjeldust lugedes. Talle meeldis väga kirja siju ja Alks'i kirjelduse stiil. Ta sai aru et viimane end piinlikus seisukorras tundis olevat, mis väga tugev õpetus noorele ameeriklasele oli. Snider kirjutas talle lühikese vastuse.

Kallis Alks!

Teie teadaande sain täite. Näen, Teil läheb asi õige keeruliseks. Arge otsige enam põhjuseid niisuguste loode juures. Fontleroy, Londoni mõrtsukas, tappis naisterahwa sel põhjusel ära, et tal liig paksud jalad olid. Mõni aasta tagasi uurisin asja, kus keegi oma parema sõbra ära tappis kühveo pärast. Olen ammu otsusele jõudnud, et kümnest tapjast viis filmapilgu mõju all toimetavad. Teie räägite põhjustest — neid pole sugugi olemas.

Teie Paul Snider.

— P. S. Ma ei usu Teie teooriasse proua Picketi kohta. Olgu mis on — ootan tagajärgi. Soovin kindaminekut.

IV.

Noorherra Alks ei olnud endaga sugugi rahul. Esimene kord elus sai aru, et on närvid olemas.

Oli liig palju enese peale lootnud, nagu alati, nüüd nägi ära, et see ainult enesepettus oli.

Ta tundis ennast väga piinliku seisukorda sattunud olevat. Iga minut näis talle, et wanatene oma wärwita filmadega loeb teda lollpeaks. Ja see käis kõigerohkem noore Alks'i närwide peale, mis ikka pingumale ja pingumale läksid proua Picket'i põlgustawaldawa waate all.

Esimene Alks'i samm pärast perenaisega kõnelemist oli tuba, kus kurb lugu sündinud, järele waadata. Surnuteha oli sealt wälja wiidud, muidu oli kõik wanawiisi.

Alks armastas kõike läbi juwendamislaasi waadata. Kohe kui tuppaa pääsis, hakkas pörandat, asju, seinu ja aknaraame põhjalikult järele waatama. Kui talle keegi sealjuures oleks ütelnud, et teeb seda ainult sellepärast, et kõik nii teewad, ta oleks wastu waielnud ja seletanud, et seda tarwiduse pärast teeb. Kui ta mingisugusele otsusele jõudis, olid need ikka niisugused, mis asja veel keerulisemaks ajasid. Snider oli ju welnud, et kaminat toas ei ole ja kinnisest uksest ka keegi ei wõinud sisse pääseda.

Käi järele ainult aten, mis õige wäitene ja raudtrellidega piiratud oli. Alkski inimene ei wõinud temast läbi tuppaa pääseda. Õige hõltsel õõl kirjutas Alks oma ülemale aruande, mille siju Snideri nii südamest naerma pani.

V.

Kaks päewa oli möödas. Herra Snider istus kontoris ja luges järgmist telegrammi.

„Olen Henni ri saladuse lahendanud, sõidan tagasi Alks.“

Snider helistas.

— Kui herra Alks peaks tulema, laske ta kohe minu juure tulla.

Jalga laua peale pannes toetas ta tugitooli seljale ja hakkas lakke wahtima. Alks'i telegramm oli teda üles ärritanud, kuid ei tahtnud seda eneselegi tunnistada. Et saanane asi nii ruttu wälja uuritud sai, toob tema ajutusele suurt kuulsust, siiski selle peale waatamata ei olnud ta rahul.

Kõige selle ettewõttega tahtis ta Alks'i uksest murda ja nüüd õiglaselt lugu läbi uurides ja järele mõeldes, pidi ta tunnistama, et iialgi edulisku lõppu ei oodanud. Kuudas päästatab noor ameeriklane Alks nüüd nina!

Tema kartused ei olnud ka põhjuseta. Alles teise figari oli ta ära suitsetanud, kui uks lahti läks ja Alks sisse astus. Herra Snider ei saanud kerget õhket tagasi hoida, kui Alks'i nägi. Paistis kohe, et ta ilmaaegu kartunud polnud.

— Sain teie telegrammi täite, — ütles Snider.

— Olete väga imestatud?

Snideri tegi niisugune wäljakutsuw kõnewiis pahaseks, aga ta ei lastnud seda sugugi wälja paista.

Kah. pean tunnistama, see üllatas mind väga. Teie aruandest ei wõinud sugugi otsustada, et niimoodi asi lõpeb. Mis suguse teooriaga te siis selgusele jõudsite? Indiaasse puntuwa teooriaga, wõi proua Picket'i abil? Alks pahwatas naerma.

— See oli kõik lollus! Ma selle sisse iialgi ei uskunud. Mul oli ainult midagi waja, millest peale hakata. Ma ei olnud seekord veel asja hästi läbi mõelnud.

Snider ulatas figarikastiteise.

— Olge head suitsetage ja jutustage mulle kõik ära.

— Ei wõi ütelda, et seda ärateeninud pole, — pajatles Alks figarit wõttes. — Kas hakata otsast peale?

— Muidugi, ainult ütlege mulle enne, kes seda tegi, keegi elanikkudest?

— Ei.

— Tähendab keegi wäljast?

— Kah, nii wõiks seda nimetada. Kuid siiski, — ma hakkas otsast peale.

— See on õige. Jutustus kaotab oma wäärtuse, kui lõpu enne ära tead. Algage siis.

Alks lastis figari tuha otse pörandale langeda, — harilikult tarwitaskid Snideri abilisjed tuhatoosi.

— Kohe, kui ma sinna jõudsin, katkusin tädi Picket'iga juttu algada. Näri wanake.

— Kallakas, mulle ta paistis kurnis targana. Ei midagi sarnast.

— Ta ei oska ubegi piimast eraldada. Ta ei ole mulle sugugi abiks olnud. Ma waatasin toa hästi järele, ta on juust sarnane, nagu te mulle kirjeldasite. Alks kinni, kaminat pole, aten kõrgel. Kui ma esimest korda seda

toite nägin, et olnud mul mingisugust lootust asja lahendamiseks. Siis kõnelesin mitme elanikuga, kuid keegi ei teadnud mulle midagi rääkida. Böin käega ja otsustasin ainult enda pea peale loota.

Ta naeratas enesega rahul olles.

— See on mu oma teooria, herra Snider, mis minu meelest väga tähtis, sest üheksa kümnest juhtumiseft ei ole tähtsad.

— Ma ei saa teist hästi aru.

— Ma mõtlen seda, millest räägin. Ma võin teile ka teistfi seletada, kui soovite. Tahan ütelda, et kõige lihtsam otsus on kõige õigem.

— Jah, kuid ma ei.

— Olen seda ise läbi teinud. Waadake see asi läbi ja te näete, et kõigewõimatumaile otsufile oleks võinud tulla. Mõnikord paistis ta üllusloomulituna. Näis võimatu olewat kapten Henneri surma üle selgufele tulla. Paljud murdsid pead selle juures, kõigemattikumaid teooriad ette pannes. Kui ma sama oleks teinud, oleks praegu veel võinud pead murda. Kuid mina — ühe sõnaga, te näete mind siin. Ma tegin kõigile selgeks, et siin midagi isekraaliku sündinud ei ole ja ma võitfin.

Snider ohtas tasakesti, Mts'il oli täieline õigus oma võidu üle kõneleada, kuid ta kõnewiis oli liig wastik.

— Ma uskusin loogilistesse järeldustesse. Ma põlgan fakte, milledel põhja all pole. Teistfi üteldes, austufest teie wastu, herra Snider, kuid ei usu, et siin tapmine oleks toime pandud, kui jeks põhjused puuduwad. Eftmene, mis mind allatas, oli mõte: misfugune põhjus wõis õige kapten Henner'i tapmiseks olla? Kui ma asja hästi olin kaalunud ja kõikipidi jävel pärinud, otsustasin, et põhjus tõesti puudub. Tähendab, tapmist siin ei olnud. See on selge kui päew.

Snider awas suu, et rääkima hakata, mõttes aga teistfi ja Mts jättas:

— Siis wõtsin ma enesetapmise teooria käsile. Misfugune põhjus siin enesetapmiseks wõis olla? Põhjus puudus. Tähendab enesetapmist ka ei olnud.

Nüüd pajatles Snider:

— Minu poisf, teie ei ole wist ülepea „Excelsior'is“ olnud, kas pole nii? Te warsti ütlete, et seal tapetud nimest pole ialgi leitud.

Mts naeratas.

— Ei. Kapten John Henner on surnud, ja nagu arstide tunnistus näitab, on ta kobra hammustufest surnud.

Snider kehitas õlgu.

— Edasi, ütles ta. — Jutustage, ma kuulan.

— Hea küll. Ma teid kaua kinni ei pea. Kapten suri mao hammustufest lihtsalt sel põhjusel, et ta maost hammustud sai.

— Maost hammustud?

— Kobrast. Teie soovite asja põhjalikult teada saada? Wäitefest kobrast Jaawa saarelt.

Snider jäi Mts'ile otfa waatama.

— Kus te seda teate?

— Tean.

— Te nägite madu?

— Ei.

— Kuidas siis? . . .

— Mul on küllalt põhjuseid.

— Mil kombel pääfis madu toast wälja?

— Läbi akna.

— Kuidas oli see wõimalik? Te ise ütlete, et aken väga kõrgel on.

— Selle peale waatamata põgenes ta läbi akna. See on jälle loogiline juhtumiste järjekord. Selge on see, et ta toas on olnud ja seal kapten Henner'i surmanud. Ja selge küllalt see, et ta toast wälja roomanud, sest wäljas wõis tõendusi leida. Nii siis, nagu me teame, aken oli ainuke wäljapääsmise tee, tähendab ta põgenes läbi akna. Wõib olla ta hüppas seal wälja, wõib olla roomas, aga aknast ta wälja läks.

— Misfugused wälispidised tõendusjed teil olemas, et ta seal olnud?

— Ta surmas weel kasfi ja koera.

— See on uudis. Te sellest enne ei jutustanud.

— Ei.

— Kuidas te seda teada saite, et madu koera ja kasfi surmas?

— Analüüs näitas, et mõlemad mao hamba läbi surma saanud.

— Kus te nad leidfite?

(Särgneb.)

Wäljaandja: Toimetuskommisjon.

Wastutaw toimetaja: A. Reinberg.

Kuulutused.

Tunnistatakse maafwufetaks kaduma-
läinud isikutunnistused järgumiste nimede
peale:

Kaewats, Peeter Peetri p., wälja antud Paas-
lepa wallawalitfufest 4. aug. 1920 a. nr. 189.
(4938)

Treier, Priidik Rüstase p., wälja antud Piir-
jala wallawalitfufest 1919 a.
(4934)

Hendrikson, Jaak Ado p., wälja antud
Hummuli wallawal. 25 sept. 1920 a. nr. 840.
(3222)

Beck, Mangu Miku p., wälja antud Hummuli

- wallawalitsusest 22. nov. 1919 a. nr. 29. (3223)
- Laitus, Peeter Johani p., wälja antud Pat-
kita wallawalitsusest 15. detf. 1919 a. nr. 649. (3224)
- Raas, Ernst Kasper p., wälja antud 11. juun.
1921 a. nr. 1265. (3225)
- Wiitak, Karl Hendriku p., wälja antud Taage-
pera wallawalitsusest 31. detf. 1919 a. nr. 292. (3226)
- Mooses, Märt Matfi p., wälja antud Helme
wallawalitsusest 30. detf. 1920 a. nr. 388. (3228)
- Wares, Lubmilla Peetri t., wälja antud Abja
wallawalitsusest. (2096)
- Rindberg, Lisa Hansu t., wälja antud Tall.
pol. 4. jsk. 431 (?) (5936)
- Winnika, Emilie Peetri t., wälja antud Tall.
pol. 5. jsk. ülema poolt 1919 a. (1494)
- Paul, Ida Augusti t., wälja antud Tartu
linna pol. I. jsk. ülema poolt 1921 a. (1495)
- Söder-Seermann, Alma-Adelheid-Julianne
Georgi t., wälja antud Tall. pol. 5. jsk. ülema
poolt 3. detf. 1919 a. nr. 1651. (1496)
- Teszenko, Wassili Ignati p., wälja antud
Tall. pol. 6. jsk. ülema poolt nr. 958. (1497)
- Poomann, Gustaw Karli p., wälja antud
Tall. pol. 5. jsk. ülema poolt nr. 4578. (1458)
- Kerwemann, Natalie Toomase t., wälja antud
Tall. pol. 5. jsk. ülema poolt, nr. 13358. (1500)
- Rittas, Märt Tõnu p., wälja antud Keeni
wallawalitsusest 31. detf. 1919 a. nr. 215. (2601)
- Sents, August Hansu p., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt, 21. sept. 1920 a.
nr. 9394. (2601)
- Wahi, Eduard Teena p., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt 17. apr. 1920 a.
nr. 8331. (2601)
- Raamat, Elisabeth Kaarli t., wälja antud
Tartu pol. I. jsk. ülema poolt 15. detf. 1919
a. nr. 4273. (2601)
- Pauk, Eugen Jaani p., wälja antud Tall. l.
pol. 3. jsk. ülema poolt 27. nov. 1919 a.
nr. 766. (2601)
- Mill-Müller, Eduard Mihkli p., wälja antud
Tartu l. pol. I. jsk. ülema poolt 23. detf.
1919 a. nr. 6486. (2601)
- Moppel, Elisabeth Anna t., wälja antud
Rääma wallawalitsusest 7. detf. 1919 a.
nr. 104. (2601)
- Kokemägi, Hermann Otto p., wälja antud
Uderna wallawalitsusest 31. mail 1920 a.
nr. 596. (2601)
- Abolin, Alide Jaani t., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt 26. apr. 1920 a.
nr. 8463. (2601)
- Latt, Alwine Kristijani t., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt 12. detf. 1919 a.
nr. 4158. (2601)
- Sammel, Meeta-Bauline Mihkli t., wälja
antud Tartu l. pol. I. jsk. ülema poolt 25.
nov. 1919 a. nr. 596. (2601)
- Linde, Woldemar Jüri p., wälja antud Liig-
walla wallawalitsusest 13. detf. 1919 a. nr. 19.
(2601)
- Prikker, Jenny Jaani t., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt 3. detf. 1919 a.
nr. 2201. (2601)
- Rätt, Marie-Johanna Anna t., wälja antud
Tartu l. pol. I. jsk. ülema poolt 27. weebr.
1920 a. nr. 7718. (2601)
- Riiskler, Johannes Johani p., wälja antud
Tartu l. pol. I. jsk. ülema poolt 24. apr.
1920 a. nr. 8439. (2601)
- Krigul, Liine Wiido t., wälja antud Tartu l.
pol. I. jsk. ülema poolt 6. detf. 1919 a.
nr. 2785. (2601)
- Friedemann, Adele Johani t., wälja antud
Tartu l. pol. I. jsk. ülema poolt 2. weebr.
1920 a. nr. 7540. (2601)
- Klofner, Anna Mihkli t., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt 8. jaan. 1920 a.
nr. 7100. (2601)
- Sarap, Grete Juhani t., wälja antud Tartu
l. pol. I. jsk. ülema poolt 15. detf. 1919 a.
nr. 5227. (2601)
- Lewo, Katarina Hindreku t., wälja antud Wai-
wara wallawalitsusest nr. 1580. (6254)
- Kesküla, Irina Tooma t., wälja antud Tall.
l. pol. ülema poolt nr. 2056. (6255)
- Kruusement, Johannes Hansu p., wälja antud
Kawila wallawalitsusest. (6256)
- Wärat, Olga Martini t., wälja antud Halliste
wallawalitsusest. (6257)
- Paulik, Emilie Tõnise t., wälja antud Rakwere
l. pol. 26. nov. 1919 a. nr. 91. (4488)
- Borisow, Semjon Andrei p., wälja antud
Kärwa linna politseiist 22. detf. 1919 a.
nr. 18038. (4491)
- Tamberg, Aleksander Tõnu p., wälja antud
Rakwere l. pol. 28. nov. 1919 a. nr. 399.
(4492)
- Reinholm, Ida Danieli t., wälja antud
Rakwere l. pol. 29. detf. 1919 a. nr. 3828.
(4493)
- Tunnistatakse maksuwetats kadumalainud :
Miljan, Ado Jaani p., sõjawäest wabastuse
tunnistus, wälja antud Wiljandi maakonna
rahwaräe- ja l. l. ülema poolt 23. okt.
1920 a. nr. 13862. (3227)

Wass, Nikolai Konradi p., isikutunnistus, wälja antud Tall. l. pol. II. jst. ülemalt 1920 a. ja sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud s./l. „Wambola“ komanderi poolt 1920 a. (1898)

Riidermann, Jaan Siisa p., isikutunnistus, wälja antud Saiksaare wallawalitjusest 1921 a. ja tema sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud Pärnu maakonna rahwawäeülema poolt 1920 a.

Roffer, Woldemar Aleksandri p., isikutunnistus, wälja antud Baltiski l. politseiülema poolt 21. märts 1921 a. nr. 1299 ja tema sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud merewäe ekipaasji ülema poolt. (2315)

Rulla, Aleksander Juhani p., isikutunnistus, wälja antud Uuemõisa wallast 4. juun. 1921 a. nr. 691 ja tema sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud soomusautode kolonnest 10. aug. 1920 a. nr. 2813. (6109)

Weinberg, Hans Hansu p., hobusepasa, wälja antud Keila wallawalitjusest nr. 816 Alek. Sauri nime peale. (1499)

Murm, Soosep Jaani p., isikutunnistus, wälja antud Rakvere wallawalitjusest 20. deis. 1919 a. nr. 810 ja tema Wirumaa l. l. kütisälga liikmeaart, wälja antud 1921 a. nr. 3795. (4725)

Graubner, Friedrich Antoni p., sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud I. jalawäepolgust 15. apr. 1920 a. (4489)

Kuuskmann, Aleksander Jaani p., isikutunnistus, wälja antud Rakvere linna politseist 9 apr. 1920 a. nr. 5046 ja tema sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud 4. polgust 7. apr. 1920 a. nr. 5821. (4490)

Pors, Friedrich Jaani p., isikutunnistus wälja antud Leifi wallawalitjusest nr. 295 ja tema sõjawäest wabastuse tunnistus, wälja antud 9. jalawäepolgu ülema poolt nr. 332. (5211)

Politseikordnikkude

weebuarikuu eelkursusele

registreerimine

on politseireserwis,

Polgu tän. № 7., alganud.

(5853)

Politseireserwi ülem: Ott.

AKWA

ekstraktid ja äädikad

— Wõistluseeta headuses —

Saada igalpool Ladu: Waimu t. l

6604

KAUBANDUSÜHISUS

Hüppler & Ko.

Suur Tartu mnt. 45 — Raatuse pl. 13

Soome kirwed, Kiwinõud,
Emailitud nõud, Ukselukud
ja käepidemed, Gaasitorud
kõigis mõõtudes, Tsingitud
ämbrid — 28, 30, 32. :-

6605

METALLITÖÖSTUSE aktsiaselts

„ILMARINE“

(end. Fr. WIEGAND, Tallinnas. Asut. 1859)

Masinaehituse, malmi-, terase-,
ja wasewalamise, rauawaltsimise
ja katlaehituse osakondadega

Wabrik ja kontor TALLINNAS, Troonipärija
püestee nr. 21. Telef. nr. nr. 139 ja 12-60

6049

Iga asjatundja

suitsetab ainult I. sort paberossa

„KAIRO“

25 tükki — 35 marka

Paberossi-wabrik

A. Steinberg, Tallinnas

Kõnetr. 18-16

6602

N. Raist ja Ko.

Riide-, naha-, saapa- ja pudukauplus
soovitab alati suurel väljavalitusel igasuguseid kaupasid.

Pärnus, Nüütki tän. 28. Telefon 110
Turu ääres 1 ja 2. „ 143

959

Wenn. LEPP

TARTU, Kaubahoov nr. 2
Moodi-, pudu-, ja pesuäri

Alaliselt kõigeuamad ja paremad
hooaja-kaubad oma- ja väljamaa
tööstuse alalt.

KALOSSID

Hinnad wõistlemata odawad. Jällemüü-
jatele hinnaalandus. 5955

Räpina paberivabriku kontor

Tartus, Põiktän. nr. 6

Soovitab kõigeodavamate wabrikuhindadega kõiksugu

kantselei-tarbeaineid

nii kui: kirjutus- ja kuivatuspaberit, aktitaanefid, lauakartongi, pliiatsid, sulgefid, tinti jne. Asutustele kes telliwad 1000 marga ja suurema summa eest, saab hinnaalandus tehtud ja kaup postiga ehk raudteega ära saadetud. Tellimisi wõtawad vastu juunisõnaliselt ehk kirjalikult ka kontori osakonnad:

Tallinnas — Wiru tän. nr. 7, l. 3

Pärnus — Riia tän. nr. 56

Tartus — Uueturu tän. nr. 15 5956

B. GOLDMANN

TALLINN

Wiruwarawa puistee 13

PUDUKAUBA LADU

1973

Põllutööriistade- ja masinawabrik Aktsiaselts

„TEGUR“

TARTUS, Holmi tän. nr. 4. Kõnetraat nr. 17.

Telegrammi aadress: „TEGUR“, Tartus.

„TEGUR“

walmistab **põllumeestele:** atru, wiljatuulikuid, sorteerijaid, hekslimasinaid, zik-zak-äkkeid, hobuse weowärkisid, turba-purustajaid, wankritelgesid, pussid j. n. e.

Parandakse igasugu põllutööriistu ja masinaid. — Töö korralik ja hindamine sünnib õiglaselt.

Tarwitajad!

Omale mõnesuguseid masinaid tarwitades, pöörake kõige esiteks järeלקüsimisega A.-S. „TEGUR“i poole. Walmistame weskisid, saeramismisid (kaatrid), laua serwamise saagisid, hõowelmasinaid, transmissiooni wõllisid, laagripukid, rõngas määrijad laagrid ja igasugu walamistööd mudelite ehk joonestuste järele.

Tööd on hinnatud mitmetel kodumaa väljanäitustel l. auhinna wääriliseks.

5960

I. auhind Tallinnas 1920 a.

Suur kuldauraha Wene rahaministeeriumi poolt — Tartu väljanäitusel 1898 a.

Suure kuldauraha diplom Tartus — 1903 a.

Diplôme du Grand Prix d'Honneur de Paris 1892 a.

Suur hõbeauraha Tartus — 1893 a.

Wäike hõbeauraha Tartus — 1886 a.

A. S. TARTU

PÄRMI, PIIRITUSE & PIIRITUSEREKTIFIKATSIOONI WABRIKUD

Asutatud 1883 a.

Tartus.

2487

Kõnetraat nr. 33.

Kõnetraat nr. 33.

Anton Heilmann

Tallinnas, Suur Karja tän. 6

soowitab ladust:

Elektrijuhed

Isoleerimise materjaal

Soome kirwed.

Inglis I. C. plekki

Tsink- ja vask-plekki

Laua- ja seinä-lambid

Emailitud nõud.

Suulised, jalaksed jne.,

Tööriistad, rauakaup.

Osakonnad:

TARTUS, NARWAS,

::: WILJANDIS :::

6601

Suurem walik

paberi-, kirjutus- ja joonistus-
materjaalidest

PHILIPP SCHAEFER

Tallinn, Harju tän. nr. 21.

Kõnetraat nr. 12-12.

Soowitab

Rehkendamismasinaid

Kirjutusmasinaid

Greif'i paljundamisaparaate

Shapirograafe

Shapirograaf linte

Ameerika söepaberit


Kirjutusmasina linte

Soome tulekindlaid

[rahakappe

jne. jne.

6609


**Oma kätte
kiskuda ja warastada
on wõimata
kogemust ja teadmist,**

mis on kasutatud aktsiaselts
„L A F E R M E“ paberosside

N^o 6 **25 tükki**
 50 mrk.

◇◇◇ valmistamiseks. ◇◇◇

 **Hoidke järeltegemiste eest!** 

**Esimene Tallinna
GUMMI- JA METALLTEMPLITE
tööstus**

„PERFECT“

Asutatud 1893 a.

Nünne tän. 8. Tallinnas.

IIII

Walmistab igasugu gummi-
ja metalltemplid, graweerimise ja metallipressimise
töid kiirelt ja wõistlemata
hindadega. ::

**Asjatundliku ja korraliku töö eest
6032 wastutus.**


KAUBAMAJA

Hermann REIWAS Tallinnas

Maakri tän. N^o 2, oma majas

soowitab suures väljawalikus kõiksugu

riide- ja pudukaupa

suurel ja väiksel mōõdul (en gros & en detail)

ajakohaste hindadega.

1575